

Elaija - Nọmba Itoolu

Onye-amụma ahụ Ghaara Ugha

Jeff Pippenger

2023-10-11

Anyị kwusiri edemede gara aga site n'akụkụ Akwukwọ Nso nke na-ekwu banyere “mmụọ ugha.” Ihe na-esonụ bụ otu n'ime paragraaf ndị sitere n'akụkụ ahụ.

“Ndị ozi na-adighi edo nsọ na-ebili megide Chineke. Ha na-eto Kraịst na chi nke uwa a n'otu ume ahụ. N'agbanyeghi na ha na-ekwuputa na ha na-anabata Kraịst, ha na-anabata Barabas, ma site n'omume ha na-asi, 'Ọ bughị Nwoke a, kama Barabas.' Ka ndi niile gurụ ahiri ndi a lezie anya. Setan ekwuola mpako ya banyere ihe o puru ime. O na-eche na o ga-agbasa idi n'otu ahụ Kraịst kpebiri ekpere ka o diri n'ulo nzuko Ya. O na-asi, 'Aga m aputa buru mmuo ugha iji duhie ndi m puru, ka ha na-akato, na-ekpe ikpe, ma na-agbago eziokwu.' Ka nwa nke aghugho na ama ugha buru onye a nabatara n'ulo nzuko nke enyerela nnukwu ihè, nnukwu ihe ama, ulo nzuko ahụ ga-aju ozi Onyenwe anyi zitere, ma nata nkwputa ndi na-enweghi ezi uche, na echiche ugha, na ozizi ugha. Setan na-achi ochi n'ihu nzuzu ha, n'ihu na o maara ihe eziokwu bu.” Testimonies to Ministers, 409.

Ka “nwa nke aghugho na ama-ughu buru onye a na-anabata n'ime nzuko-nsọ nke natara nnukwu ihè, nnukwu akaebe, ma nzuko-nsọ ahụ ga-aju ozi nke Onyenwe anyi zitere, ma nabata nkwputa ndi kasị enweghi ezi uche, na echiche ugha, na nkuzi ugha.” N'afọ 1863, Adventizim Millerite “laghachiri” n'usoro na ukpuru na-enweghi ezi uche na nke ugha nke Protestantizim dapuru n'okwukwe jiri aru oru, ma ju nkwenye William Miller banyere oge asaa nke Levitikos iri abuo na isii. E gosiputara isiokwu nke “ilaghachi” site n'aka ndi nnupuisi no na Onu Ogugu iri na ano, mgbe ha kpebiri ihoputa otu onye-isi ma laghachi Ijpt.

Ha gwara onwe-ha, Ka ayi hoputa onye-isi, ka ayi laghachi n'Ijpt. Onu-ogugu 14:4.

Jeremaja kwa nochikwara isiokwu nke “ilaghachi” n'aka Protestantism nke dapuru n'ezi okwukwe, mgbe n'isi nke iri na ise, a gwara ya na ndi Protestant dara ada nwere ike iloghachikwute ya, ma ya onwe ya ekwesighi “ilaghachikwute” ha.

Anoghi m n'ogbakọ ndi na-akwa emo, o dighikwa m nuri onu; anọ m naani m n'ihu aka gi: n'ihu na i mejuwo m iwe oku. Gini mere ihe mgbu m ji buru nke na-adigide adigide, onya m burukwa nke a na-apughị igwo, nke na-aju ka a gwoo ya? I ga-aburiri m kpmkpm di ka onye ugha, na dika mmiri ndi na-ada ada? Ya mere otu a ka Onyenwe anyi kwuru, O buru na i laghachi, mgbe ahụ, aga m eme ka i loghachi ozo, i ga-eguzokwa n'ihu m: ma o buru na i weputa ihe di oké onu ahia n'ime ihe ruru aru, i ga-adi ka onu m: ka ha loghachikwute gi; ma gi onwe gi alaghachikwutela ha. Aga m emekwa ka i buru n'ebe ndi a no mgbidi ola e wusiri ike: ha ga-aluso gi ogu, ma ha agaghị emeri gi: n'ihu na mu na gi no izoputa gi na inaputa gi, ka Onyenwe anyi kwuru. Jeremiah 15:17–20.

Ma eleghị anya, ihe atụ amụma kacha doo anya nke ụkpụrụ nke ighara ilaghachi n'ogbakọ Protestant nke dara n'okwukwe ka a hụrụ n'akụkọ banyere onye amụma ahụ na-erubereghị isi, onye wetara Jeroboam, eze mbụ nke agbụrụ iri nke ugwu, ozi ịdọ aka ná ntị.

Eze wee sị nwoke nke Chineke, Soro m laa n'ụlọ, mee ka ike gị dị ọhụrụ, m ga-enyekwa gị ụgwọ ọrụ. Nwoke nke Chineke wee sị eze, Ọ bụrụgodị na ị ga-enye m ọkara ụlọ gị, agaghị m eso gị banye, agaghikwa m eri achicha ma ọ bụ ụfọdụ mmiri n'ebe a: n'ihị na otu a ka e nyere m iwu site n'okwu nke Onyenwe anyị, na-asi, Erila achicha, anụkwala mmiri, alaghachikwala n'uzọ ahụ i siri bịa. Ya mere, o jiri ụzọ ọzọ laa, ọ laghachighikwa n'uzọ ahụ o siri bịa Betel. 1 Ndị Eze 13:7–10.

A gwara onye-amụma ahụ nke nupụrụ isi site n'aka Chineke ka ọ ghara isi n'uzọ o si bia laghachi. Adventism nke ndị Millerite si n'ime Protestantism, nke Sardis nochiri anya ya, pụtara, ma ha ekwesighị ilaghachi. Ọ bụ ezie na onye-amụma ahụ nke nupụrụ isi maara nke oma na ọ gaghị esi n'uzọ o si bia laghachi, otu onye-amụma ụgha nke alaeze Jeroboam gwara ya na Chineke ekwuola na onye-amụma ahụ nke nupụrụ isi kwesiri ilaghachi n'ụlọ onye-amụma ụgha ahụ ma soro ya rie nri. N'agbanyeghị nduzi Chineke, o mere kpomkwem ihe ahụ. Ozugbo ọ malitere iri nri onye-amụma ụgha ahụ, Akwukwọ Nso kwuru n'uzọ doro anya na onye-amụma Sameria ahụ aghogbuola ya.

Ma otu onye amụma agadi biri na Betel; ụmụ ya wee bịa gwa ya ọrụ nile nwoke nke Chineke mere n'ụbọchị ahụ na Betel: okwu ndị ọ gwara eze, ndị a ka ha gwakwara nna ha. Nna ha wee sị ha, Ọlee ụzọ ka o si gawa? N'ihị na ụmụ ya ahụwo ụzọ nwoke nke Chineke, bụ onye si Juda bịa, siri gawa. O wee sị ụmụ ya, Nye m ibu-ibu. Ha wee kwadooro ya ibu-ibu ahụ: o wee nođukwasị ya, gawa ichọ nwoke nke Chineke, wee chọta ya ka ọ nọ ọdụ n'okpuru otu osisi oak: o wee sị ya, Ọ bụ gị bụ nwoke nke Chineke nke si Juda bịa? O wee sị, Ọ bụ m. Mgbe ahụ o wee sị ya, Soro m laa ụlọ, rie achicha. O wee sị, Apughị m iso gị laghachi, ma ọ bụ soro gị banye: agaghikwa m eri achicha ma ọ bụ ụfọdụ mmiri n'ebe a n'aka gị: n'ihị na e kwuru m site n'okwu Onyenwe anyị, Ị gaghị eri achicha ma ọ bụ ụfọdụ mmiri n'ebe ahụ, ma ọ bụ laghachi ije n'uzọ i siri bịa. O wee sị ya, Abụ mkwa onye amụma dika gị; mmụọ ozi wee gwa m site n'okwu Onyenwe anyị, si, Weghachite ya ka o soro gị lota n'ụlọ gị, ka o rie achicha ma ụfọdụ mmiri. Ma ọ ghogburu ya ụgha. Ya mere, o sooro ya laghachi, rie achicha n'ụlọ ya, ma ụfọdụ mmiri. 1 Ndị Eze 13:11–19.

Onye-amụma ahụ na-erubereghị isi soro onye-amụma ụgha nke Sameria rie ma ụfọdụ, nke pụtara na ọ nabatara ozi onye-amụma dapụrụ n'ezie-okwukwe, ma jụ ozi nke Onyenwe anyị. Ozi ahụ ka o jiri ntụkwasị obi kwusara n'otu ụbọchị ahụ. Ọ maara nke oma na o kwesighị iloghachi, ma o mere ya n'agbanyeghị nke ahụ. Nwanyị White na-agwa anyị na ọ bụrụ na “nwa aghughọ na onye àmà ụgha enweta nnabata n'ụlọ nzukọ nke natara nnukwu ihè, nnukwu ihe àmà, ụlọ nzukọ ahụ ga-ajụ ozi Onyenwe anyị zitere.” N'akụkọ ihe mere eme nke ndị Millerite, mmụọ ozi mbụ ji ebube ya mee ka ụwa nwee ihè. N'afọ 1840, e buo ozi nke mmụọ ozi mbụ gaa n'ọdụ mgbasa ozi ọ bụla n'ụwa.

“Akụkọ banyere ọbịbịa Onyenwe anyị n'oge na-adighị anya n'ike na ebube dī ukwu n'ụwa anyị bụ eziokwu, ma n'afọ 1840, e weliri otụtụ olu n'ikwusa ya.” Manuscript Releases, mpiakọta nke 9, 134.

Obere oge na-adighi anya ka nke ahụ gasiri, Adventizim nke ndi Millerite laghachiri n'uzo omume nke Protestantizim dapuru n'eziokwu, bu "ugha ahụ," ma tufuo "ezi nke Onye-nwe-anyi" nke Chineke zitere site n'aka William Miller. Ha tufuru ezi Mosis di ka Elaija siri gosiputa ya, ma "ugha ahụ" nke a nabatara na mmalite n'akuko ihe mere eme nke ndi Millerite, na-anochi anya "ugha ahụ" a kwere na njedebe; "ugha ahụ" nke na-ewetara Adventizim Laodisia aghugho siri ike.

Nakwa n'uzo aghugho nile nke ajo omume n'ime ndi na-ala n'iyi; n'ihu na ha anabataghị ihunanya nke eziokwu ahụ, ka e wee zoputa ha. N'ihu nke a, Chineke ga-ezigara ha nduhie di ike, ka ha kwee ugha ahụ: Ka a maa ha nile ikpe, ndi na-ekweghi eziokwu ahụ, kama ndi nwere mmasi n'ajo omume. 2 Ndi Tesalonaika 2:10-12.

Anyi na-agbali igosi oru Elaija di ka ihe nnochianya n'ihe metutara akuko ihe mere eme ndi yiri ibe ha nke mpi Protestantism na mpi Republicanism n'oge alaeze nke isii nke amuma Akwukwo Nso na-achi. Ihe isi ike di n'ikpokota okwu niile gbasara afu 1863 n'uzo amuma, ma o dikarja ala n'ebe m no, bu ahiri di iche iche ma na-ejikota ibe ha nke na-eru nso n'echiche nke "uche mgbagwoju anya na-agaghari agaghari". Uche na-aga kpomkwem n'ihu bu mgbe niile uzo kacha mma e si abiaru ihe nso, ma ichoputa eziokwu Chineke na mmekorita eziokwu ndi ahụ na ibe ha bu oru siri ike, n'ihu na a na-ahụ ha n'Akwukwo Nso "ntakiri ebe a, ntakiri ebe ahụ."

Onye ka o ga-akuziri ihe omuma? Onye ka o ga-eme ka o ghota ozizi? Ndi a napuru ara, ndi a doputara n'obi. N'ihu na ukpuru ga-adi n'elu ukpuru, ukpuru n'elu ukpuru; ahiri n'elu ahiri, ahiri n'elu ahiri; ntakiri ebe a, ntakirikwa ebe ahụ. Aizaja 28:9, 10.

O bukwu oru siri ike mgbe ndi i na-agwa okwu gunyere ndi ma eziokwu ndi bu isi i na-ekwu maka ha nke oma, ma ndi ozo ka bu ndi ohuru n'ihe ndi a niile. N'ezie, ihe foro nke nta ka o buru eziokwu niile m bu n'obi inye nchikota ha n'isiokwu a, a puru ihu ha n'ime Tebul Habakuk. Ka m ghara idi ka onye na-eji "ezi uche na-agbaghari agbaghari" aru uka, aga m agwa unu ebe anyi na-aga tupu anyi eruo ebe ahụ n'eziokwu.

N'afu 1863, Adventizim Milaiti nke Laodisia guzobere oyiyi ekworo. Oyiyi ekworo ahụ na-anochi anya ogbo mbu n'ime ogbo ano nke Adventizim Laodisia.

O wee si m, Nwa nke mmadu, bulie anya gi ugbu a chee ihu uzo ugwu. Ya mere, e buliri m anya m chee ihu uzo ugwu, ma le, n'ebe ugwu n'onu uzo ama ebe ichuaja ka oyiyi ekworo a di n'onu uzo mbata. Ezekiel 8:5.

A na-anochi anya ogbo ano nke uka Seventh-day Adventist n'akuku di iche iche nke Akwukwo Nso, ma ana m eji Ezekiel isi nke asato di ka isi ebe m na-ezo aka. Ihe kpatara nke a bu na isi nke asato na-eduba n'isi nke itoolu. N'Ezekiel 9, a na-egosi imechi akara nke ndi ahụ puku iri na ano na puku ano, ma n'ime Testimonies, mpiakota nke ise, Nwannaanyi White na-akowaputa eziokwu a nke oma. N'ihe Nwannaanyi White kwuru, o na-ekwuputakwa nke oma igwe abuo nke ndi na-efe ofufe na Jerusalem mgbe a na-emechi akara ahụ. Ezekiel na-eme otu ihe ahukwa, ma igwe nke na-anataghị akara ahụ ka a na-anochi anya ha n'isi nke asato.

"Ndi otu ahụ ndi na-adighi enwe mwute n'ihu ila azu ime mmuo nke onwe ha, ma o bu kwa akwa n'ihu mmehie nke ndi ozo, a ga-ahapu ha na-enweghi akara nke Chineke. Onyenwe anyi

na-enye ndị ozi Ya, ndị ikom ahụ ndị ji ngwá agha igbu mmadụ n’aka ha, iwu, si: ‘Soro ya gafee n’obodo, tigbukwaa: ka anya unu ghara ịzọpụta, unu enwekwala ebere: gbusichaa ndị agadi na ndị na-eto eto, ma ụmụ agboghọ, na ụmuntakiri, na ndị inyom: ma unu abiakwutela nwoke ọbụla nke akara ahụ dị n’ahụ ya nso; malitekwa n’ebe nsọ M. Mgbe ahụ ha malitere n’aka ndị ikom agadi ahụ ndị nọ n’ihu ụlọ ahụ.’”

“N’ebe a anyị na-ahụ na nzukọ ahụ—ebe nsọ nke Onyenwe anyị—bụ ndị mbụ nwetara mkporogwu nke iwe Chineke. Ndị okenye ahụ, bụ ndị Chineke nyere nnukwu ihè, ndị guzoro dị ka ndị nche nke ọdịmma ime mmụọ nke ndị mmadụ, rara ntụkwasi obi e nyere ha nye. Ha ewerela ọnođụ na ọ dighi anyị mkpa ichere ọrụ ebube na ngosiputa putara ihè nke ike Chineke dika n’ubochi ndi gara aga. Oge agbanweela. Okwu ndi a na-eme ka ekweghi ekwe ha sie ike, ha wee si: Onyenwe anyi agaghi eme ihe oma, ma O gaghikwa eme ihe ojoo. O nwere ebere nke ukwu ime ka ikpe biakwute ndi Ya. N’uzo dı otu a, ‘Udo na nchekwa’ bụ mkpu si n’onu ndi ikom ndi na-agaghikwa ebuli olu ha ozọ dika opi iji gosi ndi Chineke mmehie ha, na ulo Jekob mmehie ha. Nkita ndi a dara ogbi, ndi na-achoghi ikpo uja, bu ndi ahụ na-anata obo ziri ezi nke Chineke a kpasuru iwe. Ndı ikom, umu agboghọ, na umuntakiri niile na-ala n’iyi onu.” Testimonies, volume 5, 211.

Isi nke asatọ na-akowa ndi ahụ nọ na Jerusalem—“uka” ahụ nke dı na nke anọ n’ime ogbo anọ ahụ—nke e gosiputara dika ndi na-ehulata ala nye anyanwu.

O wee kpobatarara m n’ogige dı n’ime ulo Jehova, ma, lee, n’onu uzọ ulo nsọ Jehova, n’etiti mbara ihu na ebe ichuaja, e nwere ihe dı ka ndi ikom iri abuo na ise, azu ha tukwasiri n’ebe ulo nsọ Jehova dı, ihu ha elekwasikwa n’owuwa anyanwu; ha wee kpoo anyanwu isiala n’ebe owuwa anyanwu. Mgbe ahụ, o siri m, I huwo nke a, gi nwa nke mmadu? O bu ihe nta nye ulo Juda na ha na-eme ihe aru ndi a ha na-eme n’ebe a? N’ihi na ha ejuputawo ala ahụ n’ihe ike, ha alaghachikwokwa ime ka iwe wee m; ma, lee, ha na-etinye alaka osisi n’imi ha. Ya mere, mu onwe m ga-emekwa n’oke iwe: anya m agaghi emere ha ebere, agaghikwa m enwe omiko: ma obuna ma ha were olu ukwu tie mkpu n’nti m, agaghi m anu ha. Ezekiel 8:16–18.

Dı nnoo ka o mere n’akuko ojoo nke ndi nledo iri ahụ, ndi isi iri abuo na ise nke nnupuisi ahụ na-efe anyanwu “akpasuwo” Onyenwe anyi iwe. Iwu Sode bu “ubochi nke ikpasu iwe” nke ndi amuma na-atu aka ya n’ihu. Isi nke itoolu na-akowa ndi na-anata akara nke Chineke n’otu oge ahụ kwa, n’ihi na o bu naani ikwughachi na igbasa ihe e kwuru n’isi nke asato.

“Ika akara a n’elu ndi ohu Chineke [Mkpughe isi nke asaa] bu otu ihe ahụ e gosiri Ezekiel n’ohu.” Testimonies to Ministers, 445.

N’afọ 1863, ogbo mbu nke Adventizim Laodisia malitere iwaghari ha n’ime ozara. Akuko amuma nke na-achoputa onyinyo ekworo ahụ n’afọ 1863, bu nwa ehi olaedo nke Eron. Agwa amuma nke nwa ehi olaedo ahụ bu na o bu onyinyo nke anu ohia, nakwa na o bu olaedo. Olaedo bu akara nke Babilon, ya mere nwa ehi olaedo nke Eron bu onyinyo nke anu ohia nke Babilon. A na-akowa onyinyo nke anu ohia naani dika njikota nke uka na ochichi, ebe uka no n’oru nchikwa nke mmekorita ahụ.

“Ma ginị bụ ‘onyonyo ahụ nye anụ ọhịa ahụ’? òleekwa otú a ga-esi kpuo ya? O bụ anụ ọhịa ahụ nwere mpi abuo na-eme onyonyo ahụ, o bukwa onyonyo nye anụ ọhịa ahụ. A na-akpokwa ya onyonyo nke anụ ọhịa ahụ. Ya mere, iji mata ụdị onyonyo ahụ dī na otu a ga-esi kpuo ya, anyị aghaghị imụ njirimara nke anụ ọhịa ahụ n’onwe ya—ndị ọchịchị Pope.”

“Mgbe nzuko Kraist mbụ ghorọ nke mebiri emebi site n’ihapu idị mfe nke ozi-oma ma nakwere emume na omenala ndị ogo mmuo, o tufuru Mmuo na ike nke Chineke; ma iji chikwaa ako na uche nke ndi mmadu, o chororo nkwardo nke ike ọchichị uwa. Nsonaazu ya bu ọchichị papacy, bu uka nke jidere ike nke alaeze ma jiri ya kwalite ebumnuche nke ya, karisja maka ita ‘ozizi ugha’ ahuhu. Ka United States wee kpuo onyinyo nke anụ ọhịa ahụ, ike okpukpe aghaghị ijide ọchichị obodo n’uzo dī otu a nke na uka ga-ejikwa ikike nke alaeze emezu ebumnuche nke ya.” *The Great Controversy*, 443.

Nwa-ehi ahụ Eron wuru, e wuru ya mgbe Mosis na-anata Iwu Iri ahụ. Iwu nke abuo machibidoro ife arusi, ma tinye nkowa akuku ufodu banyere agwa Chineke, mgbe o na-akowa Chineke dika Chineke ekworo.

I gaghi emere onwe-gi ihe oyiya a piri api, ma-ebu udi oyiya o bula nke ihe o bula nke di n’elu-igwe, ma-ebu nke di n’ala n’okpuru, ma-ebu nke di na mmiri n’okpuru ala: I gaghi akpo isi ala nye ha, ma-ebu fee ha ofufe: n’ihi na Mu onwem, Jehova bu Chineke-gi, bu Chineke ekworo, Onye nleta ajo omume nke ndi bu nna n’aru umu rue ogo nke-atọ na nke-anọ nke ndi kporo M asi; Ma neme ebere rue otutu puku nye ndi huru M n’anya, nadebekwa ihe nile M nyere n’iwu. *Opupu* 20:4–6.

Oyiya Eron nke nwa-ehi olaedo ahụ, ebe o bu arusi, na-anochi anya oyiya ekworo, n’ihi na o kpataara iwe ezi omume nke manyere Mozis ituda ma mebie mbadamba nkume abuo mbu nke Iwu Iri ahụ. Anyi bu n’obi igosi na chaati ugha nke 1863 ka e ji nwa-ehi olaedo Eron nochite anya ya. E gosiputara ekworo Chineke megide nwa-ehi olaedo Eron, n’ihi na nwa-ehi olaedo ahụ nochiri anya chi ugha. Nwa-ehi ahụ bu nnochi-anya adigboroja nke Chineke. Eron kwusara na o nochiri anya chi ndi ahụ zoputara ha n’ogba ohu Ijipt. Mbadamba nkume abuo ahụ nke Mozis mebiri n’akuko ihe mere eme ahụ kpomkwem, bu “nnomi” nke agwa ezi Chineke ahụ, Chineke ahụ nke n’ezie kpoputara ha n’Ijipt. Chaati ugha e mere na 1863 bu oyiya ekworo, n’ihi na o mebiri mbadamba nkume abuo nke Habakuk isi nke abuo site n’iwepu oge asaa nke iyi Mozis.

“Ahula m na o bu aka Onyenwe anyi duziri chart nke 1843, nakwa na e kwesighi igbanwe ya; na onuogugu ndi ahụ di kpomkwem dika O chorọ ha; na aka Ya dikwasiri ya ma zoo njehie di n’ime ufodu n’ime onuogugu ndi ahụ, ka onye obula ghara ihu ya, ruo mgbe e wepuru aka Ya.” *Early Writings*, 74, 75.

N’iga n’ihu, Ellen White tinyeere n’iwu ahụ ka a ghara igbanwe chaati 1843, site n’itinye nkowa a, “ma e wezuga site n’ike mmuo nsọ.”

“Ahuru m na Onyenwe anyi duziri eserese ochie ahụ, nakwa na o dighi otu akara di n’ime ya a ga-agbanwe ma e wezuga site n’ike mmuo nsọ. Ahuru m na akara ndi di n’eserese ahụ di ka Chineke chorọ ka ha di, nakwa na aka Ya dikwasiri ya ma zoo mmejo di n’ufodu n’ime akara ndi ahụ, ka onye o bula ghara ihu ya ruo mgbe e wepuru aka Ya.” *Spalding and Magan*, 2.

Jems na Ellen White na-ebikọ n'ụlọ ezinụlọ Otis Nichol, mgbe ndị Nichol kwadebere ma biputa eserese nke 1850. Naanị ihe e "gbanwere" n'eserese nke 1850 bụ na e ji afọ "1844" dochie afọ "1843," nke e gosiri n'eserese nke 1843. Naanị ihe e "gbanwere" bụ mmezi nke "njehie" ahụ nke Chineke jidere aka Ya n'elu ya. Mmụọ nsọ nke nwanyị amụma ahụ nọ n'ime ụlọ ahụ kpomkwem ebe e "gbanwere" eserese nke 1843 ka ọ bụrụ eserese nke 1850, ma oge asaa nke Levitikos iri abụọ na isii ka nọgidere dị nsọ n'elu eserese ahụ, dika ọ dịkwa n'eserese nke 1843.

Iwu nke abụọ n'ime iwu ahụ na-agụnye akụkụ ọzọ nke mgbagwoju anya amụma a, n'ihi na ọ na-egosi na Chineke na-agụ ọgbọ dị iche iche ruo mgbe Ọ ga-abia ileta ajọ omume ahụ emere. Afọ 1863 malitere nke mbụ n'ime ọgbọ anọ nke ụka Seventh-day Adventist, n'ihi na mmeghari Millerite kwusiri n'oge ahụ.

Mbadamba nkume abụọ nke Iwu Iri ahụ na-anọchi anya badamba nkume abụọ nke Habakuk, ma ha na-anọchikwa anya ogbe achicha ebili mmiri abụọ nke Pentikost, bụ ndị bụ nanị àjà n'ozu ụlọ nsọ nke gụnyere mmehie. Ngosiputa ike Chineke n'inye Iwu Iri ahụ, ngosiputa ike Chineke n'iwusa nke Pentikost, na ngosiputa ike Chineke n'akukọ ihe mere eme nke chaatị abụọ nke ndị Millerite, ha niile na-anọchi anya ngosiputa ikpeazu nke iwusa Mmụọ Nsọ n'ime mmiri ozuzo ikpeazu. Ogbe achicha ebili mmiri abụọ nke Pentikost na-anọchi anya otu narị na puku iri anọ na anọ ahụ, ndị a na-ebuli elu dika ọkọloto n'oge mmiri ozuzo ikpeazu.

A ga-eji "eko" kwadebe achicha abụọ nke ifufe Pentikost, nke na-anọchi anya mmehie, ma e bibiri eko ahụ site n'usoro isi achicha ahụ.

N'oge ahụ, mgbe e zuktara igwè mmadụ na-enweghị onụ ọgụgụ, nke mere na ha na-azọ ibe ha ụkwu, o bidoro ibu ụzọ gwa ndị na-eso ụzọ ya, si: Kpacharanụ anya n'ihe iko nke ndị Farisii, nke bụ ihu abụọ. Luk 12:1.

Achicha a na-efeghari efeghari bụ àjà nke mkpuru mbu.

Unu ga-esi n'ebe obibi unu puta achicha ifefe abụọ nke ụzọ iri abụọ nke otu efa: ha ga-abu nke ezigbo ntụ ọka; a ga-eji ihe na-eko achicha sie ha; ha bụ mkpuru mbu nye Onyenwe anyị. Levitikos 23:17.

Ndị otu narị puku na iri anọ na anọ ahụ bụ onyinye mkpuru mbu n'ubochi ikpeazu.

M wee lee, ma, lee, Nwa-aturu guzo n'elu ugwu Zaijon, ya na otu narị puku iri anọ na anọ, ndị e dere aha Nna ya n'egedege ihu ha. M wee nụ olu si n'eluigwe, di ka olu otutu mmiri, dikwa ka olu égbè-igwe di ukwu: m wee nụ olu ndi na-aku ubo akwara, na-aku ubo akwara ha: Ha wee buru abu dika abu oheru n'ihu ocheeze ahụ, na n'ihu ihe ndi di ndu anọ ahụ, na ndi okenye ahụ: o dighikwa onye puru imuta abu ahụ ma o bughị otu narị puku iri anọ na anọ ahụ, ndi a zutara n'ụwa. Ndi a bu ndi e metoghi site n'aka ndi inyom; n'ihi na ha bu ndi na-amaghi nwoke. Ndi a bu ndi na-eso Nwa-aturu ahụ ebe o bula o na-aga. A zutara ndi a n'etiti mmadu, ka ha buru mkpuru mbu nye Chineke na nye Nwa-aturu ahụ. N'onu ha ka a hughị aghugho obula: n'ihi na ha enweghi ntupo n'ihu ocheeze Chineke. Mkpughe 14:1-5.

Ndị otu ndi na-efe ofufe n'ubochi ikpeazu ndi na-agaghi anwu anwu, nke Elaija nochiri anya ha, ga-emeriwo mmehie kpankpan; n'ihi na oku nke ime ka mmadu di ocha, nke Onye-ozu nke

Ọgbugba-ndụ na-ewetara ha, ga-akpocha nke ọma ma wepụ ihe iko achicha ahụ n'ime ụmụ ndị Livai.

Lee, M ga-ezite onye-ozu m, ọ ga-edozi kwa ụzọ n'ihu m: Onye-nwe-anyị, onye unu na-achọ, ga-abia n'ụlọ nso ya na mberede, ọbuna onye-ozu nke ọgbugba-ndụ ahụ, onye unu na-enwe mmasi n'ime ya: lee, ọ ga-abia, ka Jehova nke ndị agha kwuru. Ma ọnye ga-anogide n'ubochi ọbibia ya? ọnye ga-eguzokwa mgbe ọ putara ihè? n'ihu na ọ di ka oku nke onye na-asachapụ ọla, dikwa ka ncha nke ndi na-asa uwe: O ga-anodu ala dika onye na-asachapụ na onye na-eme ka ọlaocha di ọcha: ọ ga-emekwa ka ụmụ Levi di ọcha, sachapụ ha dika ọlaedo na ọlaocha, ka ha wee were ezi omume churo Jehova aja. Mgbe ahụ ka aja nke Juda na Jerusalem ga-atọ Jehova uto, dika n'ubochi ochie, na dika n'afọ ndi gara aga. Malakai 3:1-4.

Àjà a na-akpo “di ka n'ubochi ndi ochie” bu aja ife-efe nke Pentikost nke ogbe achicha abuo. E buliri ya elu dika aja, na-egosi ndi amuma abuo ahụ e gburu n'okporo ama, ndi a na-ebulikwa elu gaa n'eluigwe dika okoloto, na mmalite nke nsogbu iwu Sode.

Mgbe Eron kpuru nwa ehi ọlaedo ya, o kwuputara na nwa ehi ahụ bu chi ndi ahụ kpoputara ha n'Ijpt, wee mesia kposaa oriri nye Onyenwe anyi.

O wee were ha n'aka ha, were mma ikpu kee ya ya, mgbe ọ mesiri mee ya nwa ehi a wuru awu; ha wee si, Ndi a bu chi gi, Izrel, nke mere ka i si n'ala Ijpt puta. Ma mgbe Eron huru ya, o wuru ebe ichuaja n'ihu ya; Eron wee kposaa ya, si, Echi ga-abu ememme nye Onyenwe anyi. Opupu 32:4, 5.

Mgbe alaeze ugwu nke Izrel kewapuru onwe ya n'alaeze ndida nke Juda, Jeroboam, eze mbu nke Izrel, kpachara anya webata ofufe adigboroja n'obodo abuo, kwuputa otu okwu ahụ Eron kwuputara, na-azoro na umu ehi ọlaedo ya abuo bu chi ndi kpoputara ha n'Ijpt, ma hiwekwa ememme adigboroja dika Eron mere.

Jeroboam we kwu n'obi ya, Ugbu a ka alaeze ahụ ga-alaghachi n'ulo Devid: O buru na ndi a arigoro ichu aja n'ulo Onyenwe anyi di na Jerusalem, mgbe ahụ obi ndi a ga-atughari ozo n'ebe onye nwe ha no, ya bu, Rehoboam eze Juda, ha ga-egbukwa m, laghachikwuru Rehoboam eze Juda. Ya mere eze ahụ kporo ndumodu, mee ehi abuo nke ọla-edo, si ha, O meela ka unu na-arigo Jerusalem nke ukwu: lee chi unu, O Izrel, nke kpoputara unu n'ala Ijpt. O tinyere otu n'ime ha na Betel, nke ozokwa ka o debere na Dan. Ihe a wee buru mmehie: n'ihu na ndi ahụ gara ife ofufe n'ihu otu ahụ, ọbuna ruo Dan. O mekwara ulo ebe di elu di iche iche, mee ndi nchujaja site n'etiti ndi di ala n'ime ndi mmadu, ndi na-esiteghi n'umu Livai. Jeroboam we dozie ememme n'onwa nke asato, n'ubochi nke iri na ise nke onwa ahụ, dika ememme ahụ di na Juda, ọ chukwara aja n'elu ebe ichuaja ahụ. Otu a ka o mere na Betel, na-achuru ehi ndi ahụ o mere aja: o dokwara na Betel ndi nchujaja nke ebe ndi di elu ahụ ndi o mere. Ya mere o churu aja n'elu ebe ichuaja ahụ nke o mere na Betel n'ubochi nke iri na ise nke onwa nke asato, ya bu, n'onwa ahụ nke o cheputara n'obi nke ya; o dokwara ememme nye umu Izrel: o churukwa aja n'elu ebe ichuaja ahụ, kpookwa ihe nsure oku. 1 Ndi Eze 12:26-33.

Dan putara ikpe, ọ na-anochikwa anya onodu; Betel putara ulo nke Chineke. Dika ọ di n'ime nnupuisi Eron, otu a kwa n'ihe gbasara eze Jeroboam, akara ndi a na-egosi njikota uka na ochichi

nke n'ikpeazu na-eme n'iwu Ụbọchị Sọnde na United States.

Iwu ụbọchị Sọnde ahụ na-eme na njedebe nke Adventism, ma na mmalite nke Adventism ahụ, ngaghari ahụ nke a kọwaputara dị ka mpi Protestant n'oge ọkọchị nke 1844, jikọtara onwe ya n'iwu na mpi Republican. Ya mere, nnupuisi Erọn na Jeroboam na-anọchi anya ma 1863, ma iwu ụbọchị Sọnde nke na-abia n'oge na-adighi anya.

Ihe kpatara onye ozi nke ogbugba-ndu ji eme ka “umụ Livai” di ọcha, o bughikwa agburu o bula ozo, bu n'ihia na n'oge nnupuisi nwa-ehi olaedo Erọn, o bu ndi Livai kwunyere n'akuku Mozis. N'ihia ikwesị ntukwasị obi ha, e mesiri mee ha agburu nke na-anochi anya okwa nchujà, nsopuru nke e bu uzọ tọ ime ka o buru nke umu ebube nke agburu nke o bula. Nke a bu ihe mere Jeroboam ji hu na nchujà adigboroja ya esiteghi n'aka umu Livai, kama o mere nchujà ya “site n'etiti ndi di ala n'ime ndi mmadu, ndi na-abughi umu Livai.”

Umu nke Livai bu ndi a na-eme ka ha di ọcha site n'oku dika okolo, ma o bu aja ifeghari, n'oge nsogbu iwu Sode. Akuko ihe mere eme nke nsogbu iwu Sode n'ubochi ikpeazu, ka e ji nsogbu nke afo 1863 gosi ihe atu ya, mgbe mpi Protestant a kporo aha oheru n'oge ahụ jikotara n'iwu na mpi Republican. Anyi ka nwere otu ahiri akuko ihe mere eme ozo anyi ga-atule tupu anyi amalite iru oru site n'ime akuku Akwukwo Nso ndi anyi ka kporo aka.

Akara ahụ bu afo 1856, anyi ga-elebakwa nke ahụ anya n'isiokwu anyi na-esonu.

“Obibia Kraist di ka Onye Nnukwu Nchu-aja anyi n'ebe Kasị Nso, maka ime ka ebe nso di ọcha, dika e mere ka a hu ya na Daniel 8:14; obibia nke Okpara nke mmadu n'ihu Onye Ochie nke Ubochi, dika e gosiri ya na Daniel 7:13; na obibia nke Onyenwe anyi n'ulo nso Ya, nke Malakai buru amuma ya, bu nkowa di iche iche nke otu ihe omume ahụ; a na-anochikwa nke a anya site n'obibia nke nwoke na-alu nwanyi oheru n'agbamakwukwo, nke Kraist kowara n'ilu banyere umu agboghọ iri ahụ, nke Matiu 25.” The Great Controversy, 426.